

«Ecole maternelle – mala škola» u Francuskoj: istinska škola za uzrast od 3 do 6 godina

1. Najveća vrijednost koja se očekuje od male škole u odnosu na ostale načine čuvanja i obrazovanja djece:

Mala škola je stvorena prije svega po **pedagoškom**, a ne socijalnom ili higijeniškom modelu.

Drugim riječima, to je: “prva” škola u kojoj se stiču prva znanja, uče prve stvari te je to prava škola u svakom pogledu.

- tako nazvana čini najmlađe ponosnim što idu u školu;
- njene prostorije su jasno definirane iako se često dešava da graniči sa odjeljenjima nižih razreda osnovne škole ili također da je to “mješovita” ustanova – mala škola i niži razredi osnovne škole pod jednim krovom
- njene prostorije su adekvatno opremljene (natkriveni hol za tjelesni odgoj, spavaonica, kantina – školska trpezarija, školsko dvorište često opremljeno adaptiranim i sigurnim igralištima, prostrane učionice koje su ukrašene i opremljene od strane kreativnih učitelja...)
- kontituirana odjeljenja, koja broje 25 do 30 učenika, povjerena svestranim učiteljima
- učiteljima koji se primaju i obučavaju na isti način kao i učitelji u nižim razredima osnovne škole
- sa direktorom ili direktoricom (napomena: ovu funkciju obnaša neko od učitelja koji je shodno broju odjeljenja u ustanovi eventualno oslobođen jednog dijela nastave)
- škola kojom upravlja isti hijerarhijski autoritet kao i kod osnovnih škola
- sa planom i programom (kurikulumom) kojeg definira državno ministarstvo obrazovanja i koji za koji postoji jasna distinkcija u odnosu na programe u osnovnim školama
- u kojoj učimo, između ostalog i naročito kako “postati učenik” te kako razvijati i strukturirati svoje izražavanje (prioritetno usmeno izražavanje, ali i osnove pisanja, otkrivanje svijeta i početak analiziranja jezika)
- školama upravlja jedinica lokalne samouprave (općina), na isti način kao i osnovnim školama.

Njena institucijska namjena ujedinjuje:

- razvoj i sazrijevanje malog djeteta putem valorizacije raznovrsnih sposobnosti male djece
- mogućnost ranog otkrivanja eventualnih poteškoća – hendikepa i školsku inkluziju djece koja imaju poteškoće u razvoju ili posebne potrebe
- pripremu za temeljna znanja osnovne škole, sa pregledom usvojenih sposobnosti na kraju male škole kako bi se osiguralo da polazak u osnovnu školu bude bezbolan.

U Francuskoj se ne kaže “predškolsko obrazovanje” djece od 3 do 6 godina, nego predosnovno školovanje ili obrazovanje.

Osnovno obrazovanje = predosnovno (ili mala škola) + osnovno (od I do V).

Da li je mala škola obavezna? Ima li puno učenika?

- Ne postoji zakonska obaveza za roditelje da upišu djecu u malu školu, ali je svima preporučena; pohađanje, prisustvo i tačnost dolaska su obavezni od trenutka kada je dijete upisano (ne postoji mogućnost a la carte pristupa, dolazaka, odlazaka i odsustva!).
- obaveza države i zajednice da stvori uslove za prihvatanje sve djece od tri godine pa na dalje (u vidu prostora, opreme, osoblja, funkcioniranja)
- ograničena mogućnost upisa djece već od navršene dvije godine, ali u skladu sa raspoloživim kapacitetima ustanova (ne otvaraju se posebna odjeljenja za prihvatanje učenika mlađih od tri godine)
- u 2012.godini, 100% djece uzrasta od 3,4 i 5 godina pohađa malu školu (1970.godine školu je pohađalo 60% trogodišnjaka, 88% četverogodišnjaka i 100% petogodišnjaka)
- postoji 16.000 javnih Malih škola – ecole maternelle u Francuskoj (škole imaju od jednog do dvanaest odjeljenja i vrlo rijetko više) te prihvataju 2,5miliona učenika (u odnosu na 32.000 općina u Francuskoj, dakle mreža dobro raspoređenih ustanova koje su svima blizu što olakšava roditeljima dovođenje i čini jedan od značajnih elemenata društva).

Ko osigurava brigu o učenicima?

- Svako odjeljenje od 20-30 učenika je povjeren profesoru razredne nastave (učitelju), koji je državni službenik koji pripada jedinstvenom nastavnom tijelu profesora razredne nastave koji su sposobni i obučeni da vode razred bilo kojeg uzrasta u okviru prvog obrazovnog stupnja (od tri do jedanaest godina).
- od 2010.godine, nakon reforme obuke učitelja, profesori razredne nastave moraju imati pet godina fakulteta (magisterij), dok su ranije morali imati zvanje bachelor (napomena : nakon 5 godina fakulteta, pristupaju državnom konkursu, gdje se biraju samo najbolji, te nakon položenog konkursa imaju godinu dana pedagoške obuke pa godinu dana prakse/pripravničkog staža u nastavi) ; OVA značajna promjena minimalnog obrazovanja nije izazvala posebno duge rasprave
- zajednice biraju posebno osobljene pomoćne radnike u male škole (ASEM) – pedagoška stručna srednja škola sa obukom za rad sa najmlađim uzrastom + državni ispit ; ove osobe se najčešće imenuju kao asistenti za rad u odjeljenijima male grupe i eventualno srednje grupe.
- ove osobe najčešće imaju srednju stručnu/pedagošku školu, svestrane su te obavljaju poslove održavanja higijene, brige oko djece, asistiraju u pedagoškom odgoju učiteljima) te su često uključeni u pedagoške zadatke

Kakav je dan / sedmica / godina za učenike majčinske škole?

- 1 dan = 6 sati * individualna pomoć ; mogućnost poslijepodnevnog odmora za najmlađe
- 1 sedmica = 4 dana nastave
- 1 školska godina = 36 sedmica nastave (jednako kao i u osnovnoj školi)
- Da li je to preteško?

- Potreba za čuvanjem djece vodi općinske službe da predvide i organiziraju dodane opcije produženog boravka (u jutarnjim satima, poslije podne nakon nastave, školska kuhinja..) te odatle neka djeca borave u strukturama 10-12 sati dnevno

Šta rade učenici u maloj školi?

- nema tipskog dana, ali postoje određene konstante

Alternacija zajedničkih trenutaka u velikoj grupi (prihvat učenika, pjevanje i recitovanje, čitanje priča, objašnjenja i na kraju zaključci o aktivnostima) te u malim grupama koje nazivamo "radionice" gdje se odvijaju dirigirane ili samostalne aktivnosti koje vode do predviđenih pet ključnih oblasti (usvajanje jezika, postati učenik, djelovati i izražavati se svojim tijelom, otkrivanje svijeta i primjetiti, osjetiti, zamisliti, stvarati) + veliki odmori - rekreacije

- za mlađe grupe, prostor za edukativne igre i "igraonice za igre imitacije odraslih" koje djeci omogućavaju da se slobodno igraju u određenim trenucima tokom dana

- učenici uče, učitelji evaluiraju usvojena znanja i sposobnosti te roditeljima šalju školsku knjižicu u vidu izvještaja o usvojenim sposobnostima.

Neosporno je da mala škola – ecole maternelle košta ali prije svega, ona predstavlja ulaganje. Ona mora pripremiti djecu s tim da ne žuri unaprijed u odnosu na nastavak školovanja. Ova škola je etapa na kontinuiranom putu čiji je cilj uspjeh učenika kroz sticanje zajedničke osnove znanja i vještina na kraju obaveznog obrazovanja (16 godina).

3. Izazovi s kojima se mala škola mora suočiti

Održati (učiniti) svoje troškove umjerenim čak iako su razumni

- Bolja organizacija mreža škola (jako male škole da se ujedine čemu se protive izabrani predstavnici građana)

- Održati pravilo o 30 učenika u razredu? Ili razmisliti dublje o organizaciji nastave

- poništiti princip početka školovanja sa dvije godine (protivljenje sindikata i roditelja ako bismo se morali vratiti na 3 godine za polazak u malu školu)

- ograničiti posezanje za fotokopiranjem, koje je postalo prekomjerno u nastavi male škole jer nema školskih udžbenika, i to ne samo zbog troška već i kako bi se favorizirale osjetilno-motoričke sposobnosti kod djece

Izbjegavati podjele i pospješivati kontinuitet

- ne brisati nužnost da se postepeno prolaze sve faze odrastanja

- treba li male škole intergrirati u niže razrede osnovne škole, sa rizikom da na njenu štetu učinimo "osnovnijom" malu školu?

- značaj veze između škole i porodice

- pripremati sljedeću etapu školovanje bez da uništimo fazu male škole koja je u tjeku

Što više igrati svoju ulogu na prevenciji poteškoća i smanjivanju problema u školi usko povezanih sa socio-kulturnim problemima.

- uočiti, otkriti i djelovati preventivno prema svim učenicima koji imaju posebne obrazovne potrebe.

Zaključak:

Napravivši izbor škole – a posebno javne škole – kao načina prihvata i obrazovanja djece od ranog djetinjstva počev s uzrastom od 3 godine, javne vlasti su željele ponuditi dvostruku perspektivu:

- porodicama, tako što će im se staviti na raspolaganje ne tako skupo, sigurno i djelotvorno sredstvo obrazovanja i socijalizacije njihove djece
- naciji, kako bi izgradila svoj zajednički kulturni identitet, s ciljem sveobuhvatnosti i socijalne kohezije, suprotno partikularizmima i komunitarizmima.

U Francuskoj, obrazovanje malog djeteta je stvar države i historijsko je naslijeđe tradicije centralizirane organizacije zemlje. Pa ipak, nadležnost nad tim obrazovanjem i dalje se dijeli na tri partnera:

- centralne vlasti, koje se, osim za platu nastavnika, brinu i za pedagoško upravljanje ovim vidom školovanja
- općina (jedinica lokalne samouprave), koje obezbjeđuju logistiku i obrazovnu asistenciju
- roditelje učenika koji velikim dijelom igraju svoju ulogu su-odgajatelja.

Mala škola na francuski način je originalni model obrazovanja djece u ranom djetinjstvu. Ako Francuska i ne namjerava predstaviti ovaj model kao nešto jedinstveno, ipak bilježi njegove zadovoljavajuće rezultate. Neosporno je da se radi o zanimljivoj referenci onim zemljama koje žele razviti i generalizirati ono što ću nastaviti nazivati predosnovnim školovanjem, radije nego predškolskim obrazovanjem.

Aneks 1: izvadak iz programa (curriculum) male škole / obrazovne ustanove (2008)

Namjera male škole je pomoći svakom djetetu, putem prilagođenih postupaka, da postane samostalno i da stekne znanja i sposobnosti koje će omogućiti da savladaju temeljne materije, uglavnom u čitanju, pisanju i računanju, u prvom razredu osnovne škole.

U maloj školi dijete stvara odnose s drugom djecom i s odraslima. Ono koristi svoje motoričke, osjetilne, osjećajne, intelektualne sposobnosti kao i sposobnosti stvaranja odnosa s drugima; postepeno, dijete postaje učenik. Ono otkriva svijet pisane riječi. Ali suštinski cilj je sticanje bogatog usmenog izražavanja, koje je organizirano i drugima razumljivo.

Odgovorivši na razne potrebe male djece kojima je namijenjena, mala škola pruža podršku njihovom razvoju. Ova škola daje svakome vremena da se navikne, posmatra, oponaša, uradi, istraži, pokuša, a pritom izbjegava da zanimanje djeteta iščili ili da se dijete umori. Ona podstiče djetetovu želju za učenjem i stvara mnoštvo prilika za raznovrsna iskustva i obogaćivanje razumijevanja.

Oslanja se na potrebu za aktivnošću, na zadovoljstvo igre, na radoznalost i na prirodni nagon uzimanja odraslih za uzor, na zadovoljstvo što je prevazišlo teškoće i uspjelo.

Aktivnosti koje se nude u maloj školi moraju ponuditi brojne prilike osjetilnih i motoričkih iskustava u potpunoj sigurnosti. Organizacija vremena poštuje biološke potrebe i ritam djece, a pritom omogućava uspješno odvijanje aktivnosti i olakšava njihovo uklapanje.